HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לתנייה לריך למעט. לפילו יש לו לורת פתח: מדברי רבינו. רב לחמר לורת פתח לא מהניא: **שרובה פתחים.** בתרבא דפנותיה: **לינה ניפרס בלורת פתח.** ולפילו פתחים לטנים מעבר לי היכי לא מהניא לורת פתח לשוויה יותר מעבר פתחה לא מהני נמי לפרוץ מרובה על העומד בפתחים לטנים: **מה ניהר מעבר.** לין הוא לא יועיל לורת פתח בו שכן חמור ליסורו שלא הותר בשבת ולפילו בפסי בילות ולניצ דרבי מאיר לחמר בפ' שני (לקמן יח:) ובייבין כמלא שתי לבקות של ג' ג' בקר להיינו עבר לחמות לכל פרס לחמה ושני שלישי לחמה: **לחמה בפרוץ מרובה על העומד.** בפרלות של עבר או פחות שהרי הותר בפסי בילות ולפילו לרבי מאיר דחמחמיר בהו ולסר ביותר מעבר מיהו פרוץ מרובה מודי לחבי וכ"ם לר' יהודה דמכשיר בי"ג לחמה ושלש: **לימא מסייע ליה.** למ"ד לא מהניא לורת הפתח בעומד פחות מן הפרוץ: **ברובן ס"ד.** כיון דרובן פתחים וחלונות הוה ליה פרוץ מרובה והיכי מלי תו למימני וכלבד שיהא עומד מרובה: **אלא שריבה בהן.** בעבה בהן הרבה פתחים וחלונות וחציב מותר וכלבד שיהא עומד בפרוץ מרובה לפתח יותר מכדי פתח אלמא עומד מרובה על הפרוץ בעינן ואע"ג דאיכא לורת פתח בכולהו: **פיתחי שימאי.** פתחין שוממין. ל"ת פתחים מקולקלין שממוסרין תיקון כמו זקן אלמאי) חסר מתולה: **שיקפי.** מזוזות שנחלנו לחניחס מכאן ומכאן לחן ולחן ולחן נכנסת ולין זו לורת פתח: **תיקרה.** שלין כלוס בנין למעלה מן הפתח אלא כל הכותל חלוק לפתח עד לשאו כזה

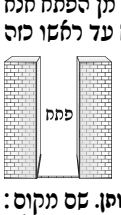

ולורת פתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן: **סבר לה כהך דרב.** אלא מהני לורת פתח ליותר מעבר במבוי: **ניה חרווחא.** שם מקום: **ומתח זמורה על גביהן.** משה לזה כעין לורת פתח: **לעניין גלגוס.** שאם יש גפנים בתוך הקונדסין מותר לזרוע סמוך להן חוץ למחיצה כדאמרי) היה גדר בינתים זה סמוך לגדר מכאן וזה סמוך לגדר מכאן: **לעניין שבת.** לטלטל במוכו: **מן הגר.** שאמתה הזמורה משה לזה בשאמצעיתה) ולא על לשאין: **לא עשה כלום.** ולעניין שבת) שאמר להיכו לו: **נשבת לא.** הא בעבר לכולי עלמא פתחא הוא: **ובדרב חסדא פליגי.** ניס לקיס לית ליה לרב חסדא ורבי יוחנן לית ליה לרב חסדא וקסבר כי אמר רב חסדא לשבת אבל לכלאים אפילו מן הגר הוי לורת פתח לשבת לכלאים: פיאה

איפכא מאי. כלומר מי מהניא לורת הפתח בגובהה וקשיא לר"ת להא לורת הפתח הוי קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן לי קנה דעל גביהן ליתבר בקנה דמכאן ומכאן דהוי כלאי לורת פתח לא מהניא: **שרובה פתחים.** בתרבא דפנותיה: **לינה ניפרס בלורת פתח.** ולפילו פתחים לטנים מעבר כי היכי דלא מהניא לורת פתח לשוויה יותר מעבר פתחה לא מהני נמי לפרוץ מרובה על העומד בפתחים לטנים: **מה ניהר מעבר.** לין הוא לא יועיל לורת פתח בו שכן חמור ליסורו שלא הותר בשבת ולפילו בפסי בילות ולניצ דרבי מאיר לחמר בפ' שני (לקמן יח:) ובייבין כמלא שתי לבקות של ג' ג' בקר להיינו עבר לחמות לכל פרס לחמה ושני שלישי לחמה: **לחמה בפרוץ מרובה על העומד.** בפרלות של עבר או פחות שהרי הותר בפסי בילות ולפילו לרבי מאיר לחמחמיר בהו ולסר ביותר מעבר מיהו פרוץ מרובה מודי לחבי וכ"ם לר' יהודה דמכשיר בי"ג לחמה ושלש: **לימא מסייע ליה.** למ"ד לא מהניא לורת הפתח בעומד פחות מן הפרוץ: **ברובן ס"ד.** כיון דרובן פתחים וחלונות הוה ליה פרוץ מרובה והיכי מלי תו למימני וכלבד שיהא עומד מרובה: **אלא שריבה בהן.** בעבה בהן הרבה פתחים וחלונות וחציב מותר וכלבד שיהא עומד בפרוץ מרובה לפתח יותר מכדי פתח אלמא עומד מרובה על הפרוץ בעינן ואע"ג דאיכא לורת פתח בכולהו: **פיתחי שימאי.** פתחין שוממין. ל"ת פתחים מקולקלין שממוסרין תיקון כמו זקן אלמאי) חסר מתולה: **שיקפי.** מזוזות שנחלנו לחניחס מכאן ומכאן לחן ולחן ולחן נכנסת ולין זו לורת פתח: **תיקרה.** שלין כלוס בנין למעלה מן הפתח אלא כל הכותל חלוק לפתח עד לשאו כזה

ולורת פתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן: **סבר לה כהך דרב.** אלא מהני לורת פתח ליותר מעבר במבוי: **ניה חרווחא.** שם מקום: **ומתח זמורה על גביהן.** משה לזה כעין לורת פתח: **לעניין גלגוס.** שאם יש גפנים בתוך הקונדסין מותר לזרוע סמוך להן חוץ למחיצה כדאמרי) היה גדר בינתים זה סמוך לגדר מכאן וזה סמוך לגדר מכאן: **לעניין שבת.** לטלטל במוכו: **מן הגר.** שאמתה הזמורה משה לזה בשאמצעיתה) ולא על לשאין: **לא עשה כלום.** ולעניין שבת) שאמר להיכו לו: **נשבת לא.** הא בעבר לכולי עלמא פתחא הוא: **ובדרב חסדא פליגי.** ניס לקיס לית ליה לרב חסדא ורבי יוחנן לית ליה לרב חסדא וקסבר כי אמר רב חסדא לשבת אבל לכלאים אפילו מן הגר הוי לורת פתח לשבת לכלאים: פיאה

איפכא מאי ת"ש דתניא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט אמלתרא ברחבו מאי תא שמע דתניא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט והרחב מעשר ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט ואם יש לו אמלתרא אינו צריך למעט מאי לאו אסיפא [א] לא אריש [ב] מתני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב אינו צריך למעט א"ל [ג] אתנייה צריך למעט אמר רב יוסף מדברי רבינו נלמד חצר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח מ"ט הואיל ויותר מעשר אוסר במבוי ופרוץ מרובה על העומד אוסר בחצר מה יותר מעשר האוסר במבוי אינו ניתר בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר אינו ניתר בצורת הפתח מה ליותר מעשר האוסר במבוי שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר"מ דתאמר בפרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר שכן התרת אצל פסי ביראות לדברי הכל לימא מסייע ליה [ג] דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ שרובן ס"ד אלא אימא שריבה בהן פתחים וחלונות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ אמר רב כהנא כי תניא ההיא בפיתחי שימאי [ד] מאי פיתחי שימאי פליגי בה רב רחומי ורב יוסף חד אמר דלית להו שקפי וחד אמר דלית להו תיקרה ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרב דאמר רבין בר רב אדא א"ר יצחק מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתן שנעץ ד' קונדיסין בארבע [ה] פינות השדה ומתח זמורה עליהם ובא מעשה לפני חכמים והתירו לו לענין כלאים ואמר ר"ל בדרך שהתירו לו לענין כלאים [ב] כך התירו לו לענין שבת ר' יוחנן אמר [ה] לכלאים התירו לו לענין שבת לא התירו לו במאי עסקינן אילימא מן הצד והאמר רב חסדא [ג] צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה ולא כלום אלא על גבן ובמאי אילימא בעשר בהא לימא ר' יוחנן בשבת לא אלא לאו ביתר מעשר לא לעולם בעשר ומן הצד ובדרב חסדא קא מיפלגי ורמי דר' יוחנן אדר' יוחנן ורמי דריש לקיש אדריש לקיש דאמר ריש לקיש משום ר' יהודה בר' חנינא פתח גובהה מג' ועשו לורת הפתח מד' רוחות ומומר ר"י לפי שלא היה מתקיים כל כך משום דלמא גמלי ודלו ליה וגם בקל יכול ליפול גזרו שמינה מניה לפי שהיו לריכין להגביהו מן הגמלים הנכנסים שם לשמות וכן בשיירא ועוד דבשיירא אין להחיר כמו בחצר שמוקף לדירה וליצד"א מפרש להכא לא מיירי בד' לפנות וה"פ כך התירו לעניין שבת בפחות מד' אמות ד' אמות ד' מחיצות ד' מחיצות כל כד' מחיצות לעניין שבת הוי כד' מחיצות לעניין כלאים דבכלאים אין חילוק בין ג' לד' והשתא פריך שפיר הכא ליתא לרבי יוחנן בשבת לא בד' מחיצות אין לחוש אם פרוץ מרובה והשתא מקולי מפרש להכי פירושא הכא ליתא לרבי יוחנן בשבת לא אי לית ליה לרב חסדא לימא מיבעי ליה לרבי יוחנן בשבת לא מהני לורת הפתח להכי פריך לימא מסייע ליה מדברי רב חסדא לימא מיבעי ליה לרבי יוחנן בשבת לא מהני לורת הפתח משום פרוץ מרובה לרב יוסף אפילו ע"י לורת הפתח לית ליה בזין אבל קאמר רבי יוחנן בשבת לא מהני לורת הפתח משום פרוץ מרובה לרב יוסף אפילו ע"י לורת הפתח לית ליה בזין אבל

מסורת הש"ס

ו) [לעיל ג:], ג) [עי' תוס' לקמן יח. ד"ה מתניתין], ג) לקמן נח:, ד) מנחות לג: ע"ש, ה) [גילרמא הערוך נעגך פיסא ב' פיסות], ו) [קידושין לב:], ז) [ב"ב כו.], ח) בכ"ל: בתמלעיתן, ט) ס"ל בלגיס, י) [לף ו:], כ) [וע"ל תוספות קדושין לב: ד"ה זקן וכו'].

הגהות הב"ח

(ה) תום' ד"ה מלר וכו' לשמר לעיל. ג"ב לף ו ע"ב: (ב) ד"ה מס וכו' שכן פרלתו. ג"ב ע' לעיל לף ו: (ג) ד"ה מילתא וכו' כגהלדעי. ג"ב לעיל סוף לף ו:

גליון הש"ם

גמ' ר"א לכלאים התירו. עיין לקמן לף לג ע"ל תוד"ה תלוי:

רבינו חננאל

א"ל רב לרב יהודה תני צריך למעט. אמלתרא, אסיקנא דלא מהניא ברחבה. אמר רב יוסף מדברי רבינו, רב דאמר צריך למעט נלמד חצר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח הואיל ויותר מעשר אוסר במבוי, ופרוץ מרובה על העומד אסור בחצר שיש לה צורת הפתח, מה יותר מעשר האוסר במבוי אינו [ניתר] לדברי רב בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד כו'. (פ"י) מה ליתר מעשר שכן לא התרתה בו אצל פסי ביראות לר' מאיר. [פ"י] דאמר שתי רבקות של בקר נמצאו רחב ו' פרות כשעומדות בשורה אחת זו אצל זו, עובי כל פרה ופרה אמה וב' שלישי אמה, נמצא בשש פרות עשר אמות לר' מאיר. אבל לר' יהוד' דאמר ח' פרות הן י"ג אמות ושליש. אבל פרוץ מרובה על העומד לדברי הכל מותר. פי' הדיומד רחבו ו' טפחים, ובין דיומד לדיומד פרוץ לר' מאיר י' אמות ולר' יהודה י"ג אמות ושליש. לימא מסייע ליה, לרב. דפנות הללו שיריבה בהן פתחין וחלונות כשיורות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. ודחה רב כהנא ואמר, הא דתני בפתחים וחלונות הללו עד שיהא עומד מרובה על הפרוץ, משום דפתחים הללו פיתחי שימאי ניתהו, דלית להו תקרה או משקוף. פי' שימאי של א"י שהיא ארץ בני שם. ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרב, דאמר הרחב מעשר אמות אע"פ שיש לו צורת

עין משפט נר מצוה

נעב א טור ס"ח סי' שסב: **ם** ב ממי' פט"ו מהל' שבת הלכה טו סמג עשין דרבנן ג טוש"ע ס"ח סי' שסב סעיף י וסי' שסג סעיף כו:

סא ג ממי' פט"ו מהל' שבת הלכה כ ופי"ו הלכה לה סמג עשה סה טוש"ע ס"ח סי' שסב סעיף יג:

מוסף רש"י

פיתחי שימאי. מקולקלין ושממין, כמו זקן אשממי דממרינן בקדושין (לב: מנחות לג:). **שקפי.** מזוזות, תיקרה. שסקופה עליונה. ל"ת שקפי שסקופה עליונה, תקרה שאין לה מחיצה (שם).

רבינו חננאל (המשך)

הפתח צריך למעט, דצורת הפתח ביותר מעשר אינה ניתרת. ואמרינן מעשה באחד מבקעת בית חורתן שנעץ ד' קונדיסין בד' פינות השדה ומתח עליהם זמורה כעיניין דאמרין, ובין אילו קונדיסין קנים זה אצל זה בפחות מג' טפחים כדי שתהיה כמו מחיצה, ומתח זמורה עליהן בשביל שלא יושפטו וירפלו וזולתי מקום הפתח. ואמר ריש לקיש כשם שהיא מחיצה לכלאים כך היא מחיצה לשבת. ור' יוחנן אמר לכלאים התירו ולא לשבת. במאי עסקינן, אי נימא בעשה פתחו מן הצד. כלומר העמיד מזוזות בלא תיקרה אלא קנה מיכן וקנה מיכן, והאמר רב חסדא צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה כלום. אלא לעולם שעשה קנה מיכן וקנה מיכן וקנה אחר עליהן. וכי האי גונא צורת הפתח מעליא היא. ואם רוחב זה הפתח עשר אמות אמאי א"ר יוחנן אבל לא לשבת. אלא כגון שיש בפתחו יתר מעשה, וא"ר יוחנן אע"פ שיש שם צורת הפתח עשר אמות כיון דפתחו יתר מעשר לא עשה כלום, ש"מ דר' יוחנן כרב סבירא ליה דאמר והרחב מעשר אמות ימעט. ודחינן, לא, לעולם לא נתן קנה על גביהן, ולא עשה הפתח אלא קנה מיכן וקנה מיכן, וזהו צורת הפתח מן הצד. כלומר יש לו מזוזות מן הצדדין ואין תיקרא על גביהן, ובדרב חסדא פליגי, דאמר העושה צורת הפתח מן הצד לא עשה כלום, ר' יוחנן אית ליה דרב חסדא, ר"ל לית ליה. וכיון דאסיקנא דבפתח מן הצד פליגי אמרי איני והאמר ר"ל משום ר' יהודה בן חנינא